

Areal ute av drift

– *videre oppfølging*

Knut Sindre Vale og Anne Aasmundsen

10.05.22

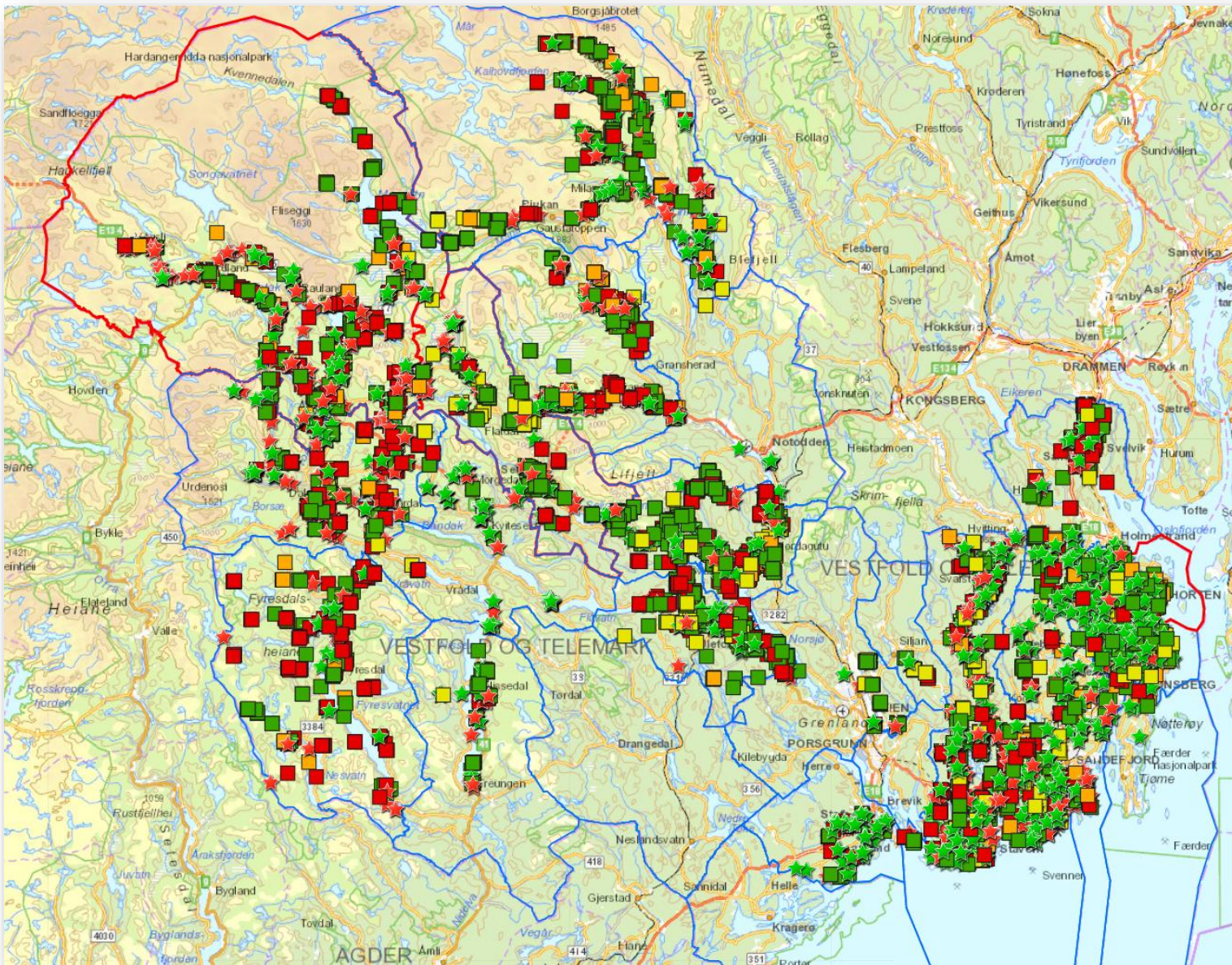

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark

15.06.2022

Takk for jobben dere har lagt ned.

15.06.2022

Statusrapport på registreringen

- Statsforvalteren har laget en rapport der vi har analysert data fra 16 kommuner*
- Rundt **4 %** av arealet er ute av drift (Nibio – 11,1 %) for disse kommunene.
 - For fylket, mellom 4 og 7 % (30 000 – 50 000 dekar)
- Store forskjeller fra kommune til kommune, men areal som er ute av drift er betydelig mindre enn Nibio sine analyser.
- Nibio sine analyser er gode verktøy, som blir enda bedre når man dykker ned i data slik som kommunene har gjort.

* Bamble, Horten, Tønsberg, Nome, Midt-Telemark, Holmestrand, Sandefjord, Tokke, Hjartdal, Fyresdal, Nissedal, Tinn, Kviteseid, Seljord, Vinje og Larvik

15.06.2022

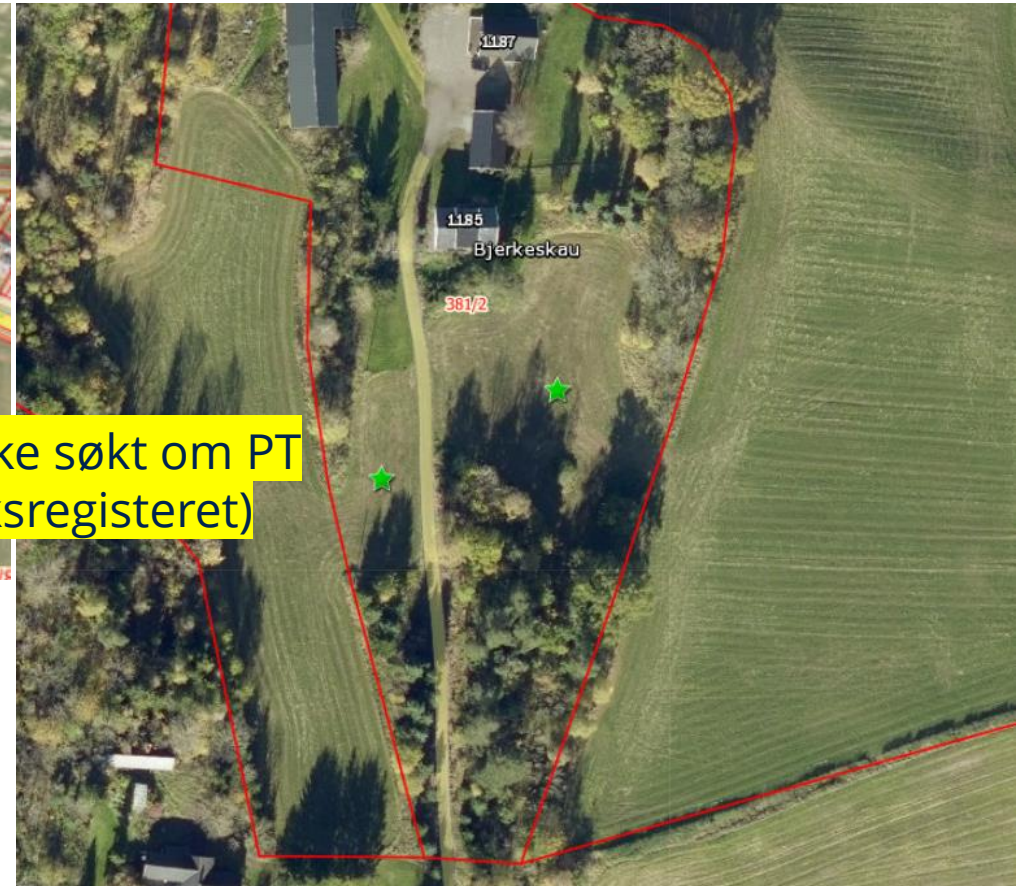

	Data for kommuner som har registrert		Data for kystkommuner		Data for midt-kommuner		Data for fjellandbrukskommuner	
	Dekar	Prosent av totalareal	Dekar	Prosent av totalareal	Dekar	Prosent av totalareal	Dekar	Prosent av totalareal
Areal som kan være ute av drift (klasse 3, 4, 5 og areal ikke registrert)	24202	4	11341	2,7	3804	4	9057	10,7
Nibio sine analyser for areal som kan være ute av drift	58502*	9,8	29055*	7	11011*	11,6	18436*	21,8
Total jordbruksareal fra AR5	599531		420057		94761		84713	

Eksempler på klasse 1 (i drift – berettiget PT)

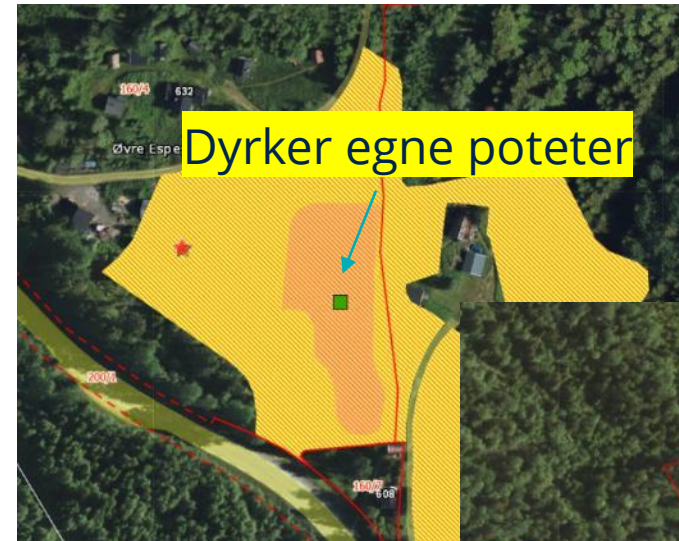
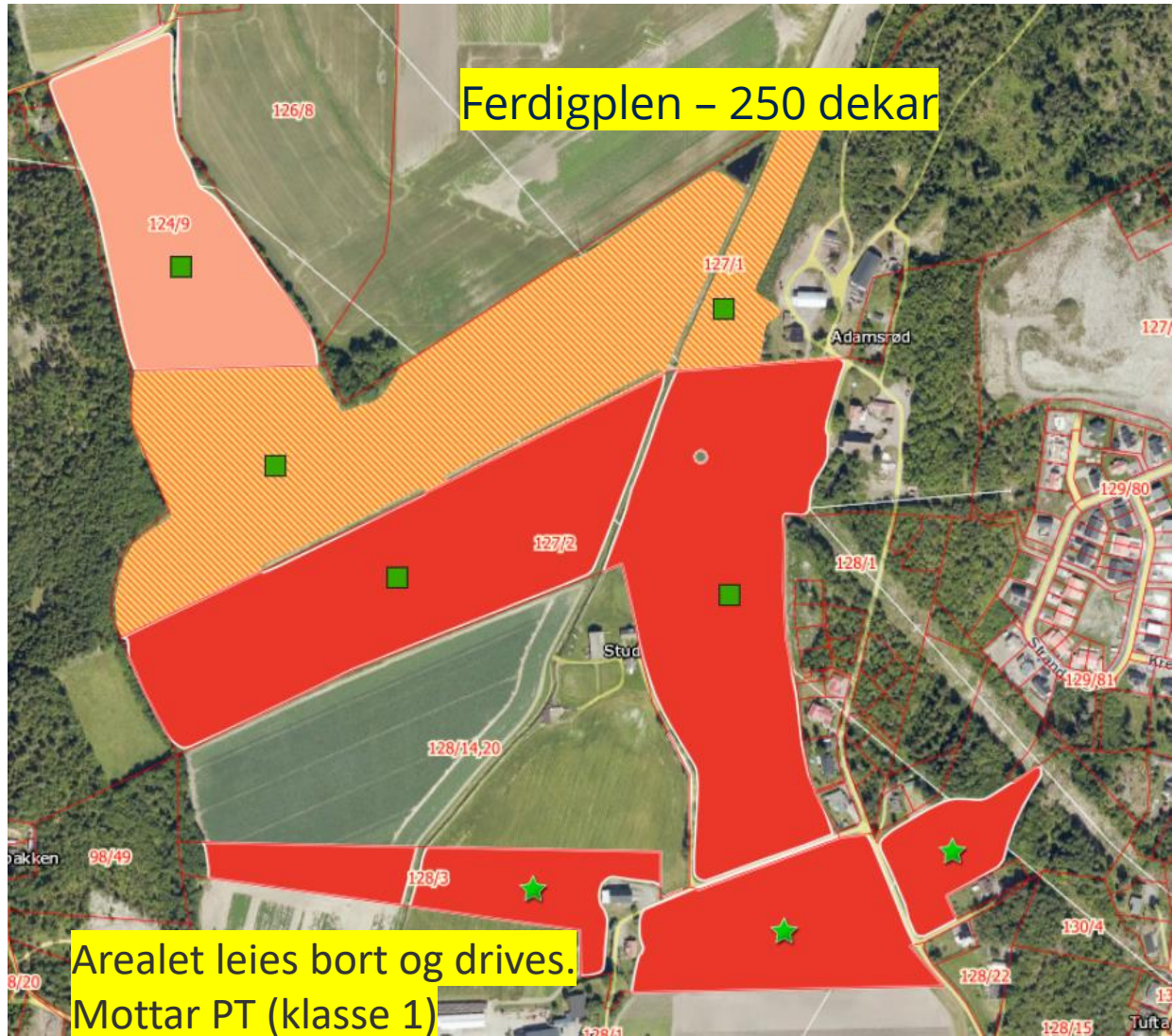

Bli drif, men ikke søkt om PT
(utenfor landbruksregisteret)

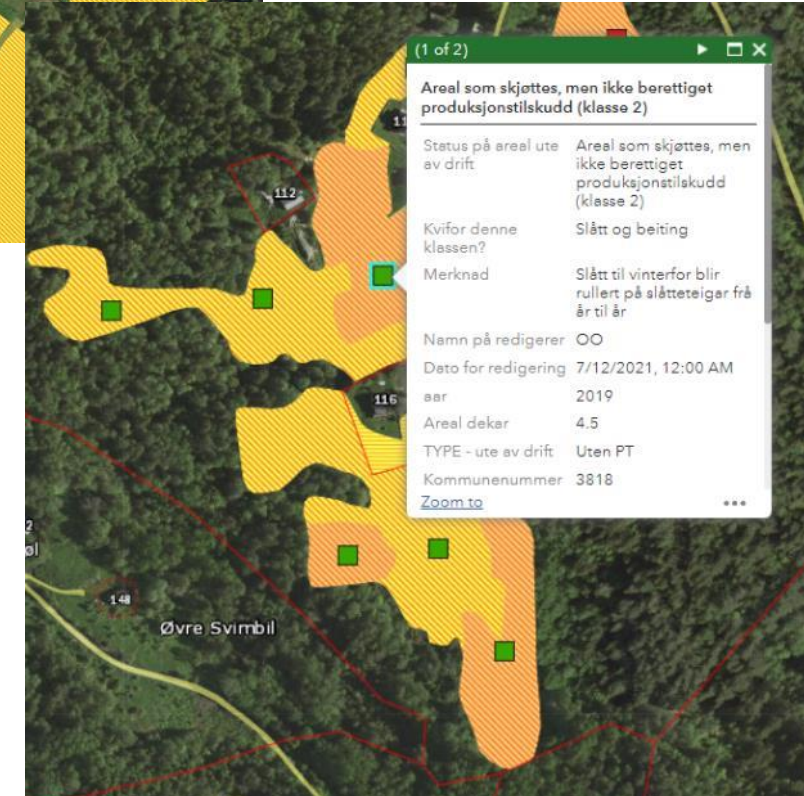

- Areal blir bortleid, men ikke søkt om PT.
- Det blir søkt om PT (kanskje ikke i 2019?)

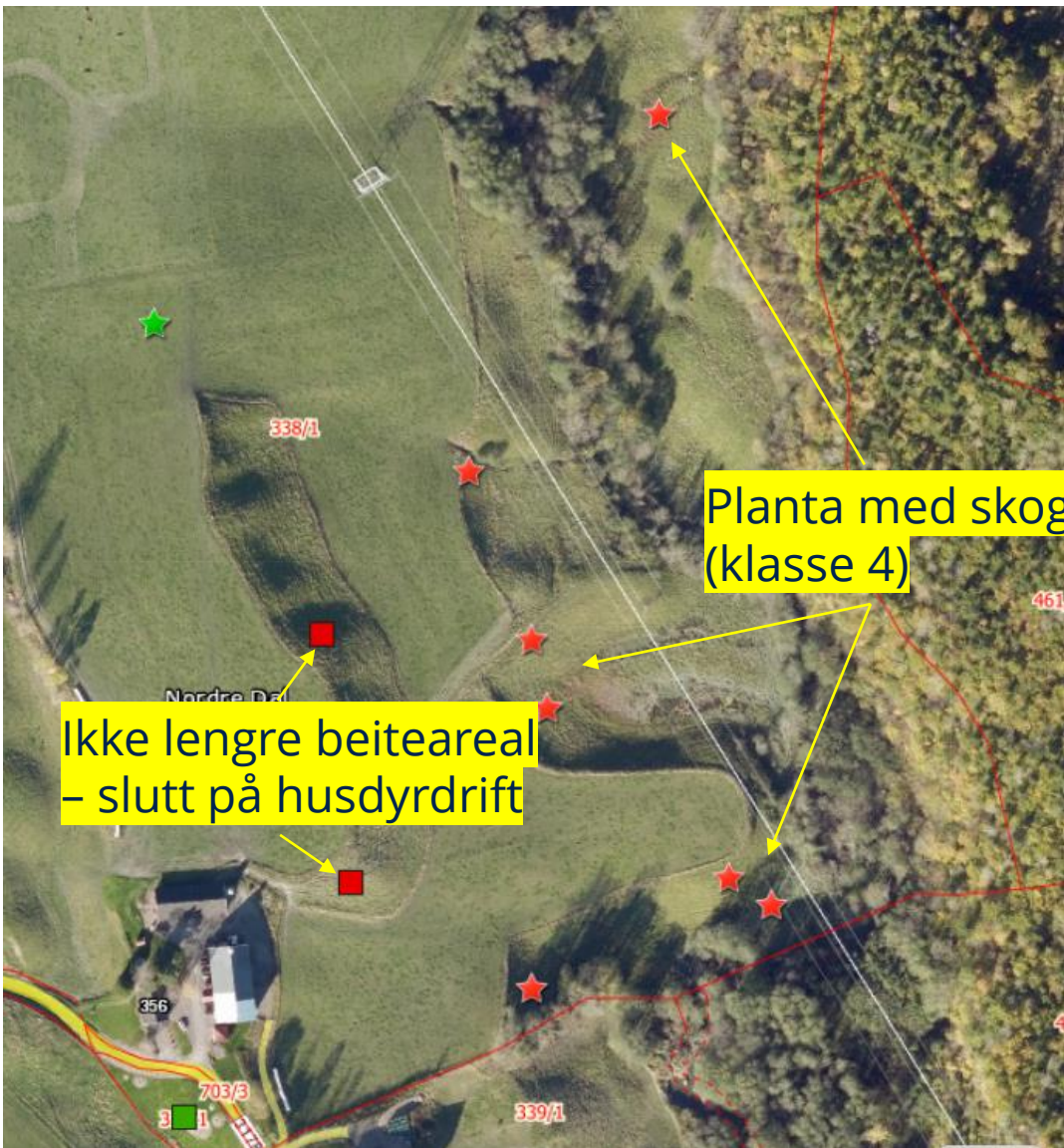
Eksempler på klasse 2 (i drift – ikke berettiget PT)

En del areal
beitepusses

Eksempler på klasse 3 (ikke i drift)

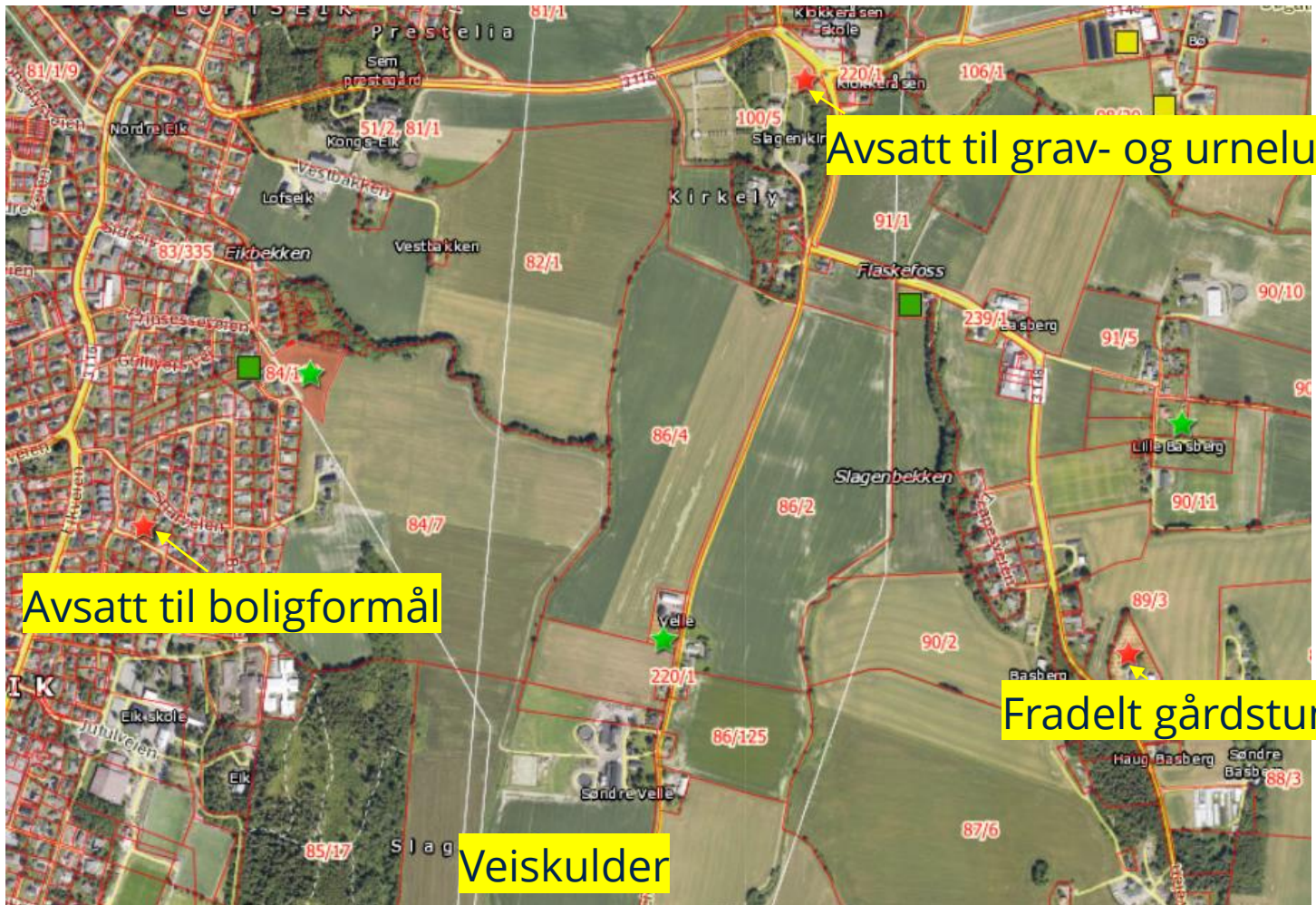
Tall for klasse 3 – areal ute av drift

	Data for kommuner som har registrert		Data for kystkommuner		Data for midt-kommuner		Data for fjellandbrukskommuner	
	Dekar	Prosent av totalareal	Dekar	Prosent av totalareal	Dekar	Prosent av totalareal	Dekar	Prosent av totalareal
Areal som er ute av drift (klasse 3)	7143	1,2	1887	0,45	979	1	4277	5
Total jordbruksareal	599531		420057		94761		84713	

Av totalt 60 522 mulig ute av drift

Eksempler på klasse 4 (Ikke i drift – kan tas varig ut av drift)

Filtrer på status

Informasjon fra Nibio Statsforvaltaren sin heimeside Brukarskildring kartteneste

Filter

- Status arealer ute av drift versjon - Ved endring på grå punkter, ikke trykk på symbolene under, trykk kun på grøtt punkt.

Status på areal ute av drift is

Areal ute av drift som bør være i drift (kl

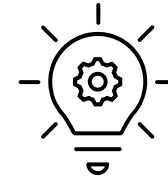
Kartapplikasjon – videre arbeid

- Oppdatering av data (2-5 års intervall?)
- Flere klasser?
- Bruk av nedtrekkslister som grunn til valg av klasse (hest, ferdigplen, beitepussing, beiting, høsting, glemt å søke, skal søke, grodd igjen, bratt osv..)
- Videre samarbeid med Nibio og andre Statsforvaltere.

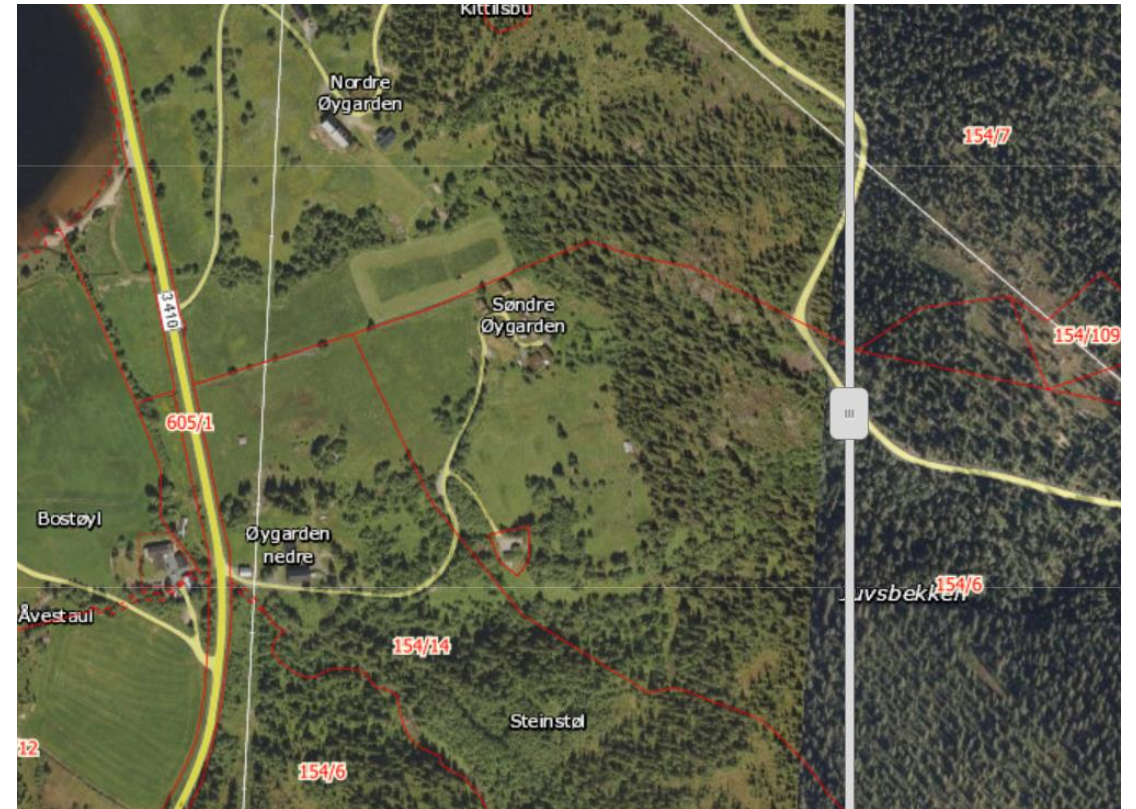
Noe å tenke på: Erfaringer fra kommunene?

- Resultatet av kartleggingen – hva fant dere ut etter registrering?
- Erfaring med bruken av klasser og vurderinger?
- Oppfølging av klasse 3 (og 4)? – hvordan kan kommunen jobbe med å få tilbake i drift?
Hva gjør dere i dag?
- Tanker rundt klasse 2? Driveplikten setter krav til jordbruksdrift, hvordan kan det jobbes for at dette følges opp jf. jordloven?
- Hva kan Statsforvalteren bidra med innen veiledning eller oppfølgin?

Kunnskap om arealene

15.06.2022

Refoto: Puschmann 1991-2021

Innsikt og utsikt

Refoto: Puschmann 1991 - 2021

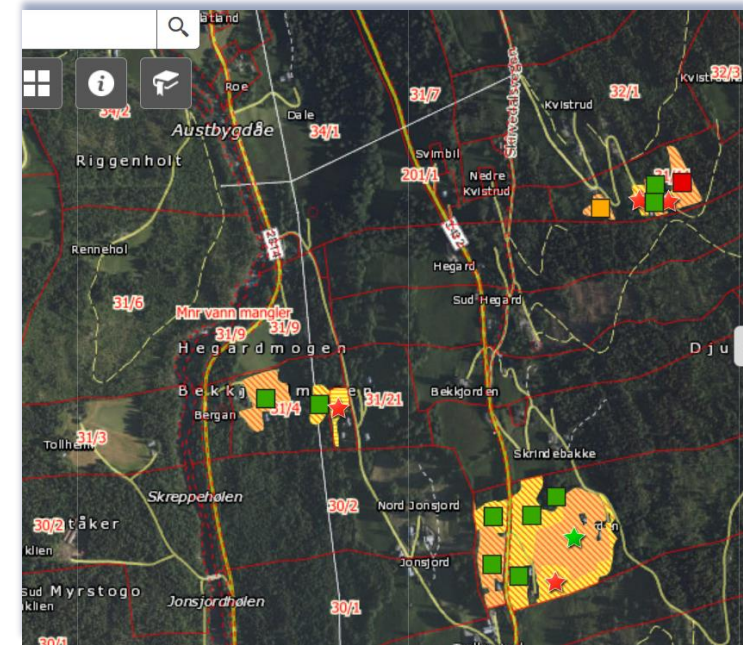
15.06.2022

Refoto: Puschmann 1991 - 2021

Foto: Puschmann 2021

Jordvern og areal ute av drift

- Jordvernet handler om å unngå nedbygging og ta vare på matproduserende areal
- Fokus på areal ute av drift er begge deler:
 - Ta vare på - ved å sikre oppfølging på drift
 - Unngå - ved å holde areal i hevd og unngå å gjøre det «nedbyggingsklart»

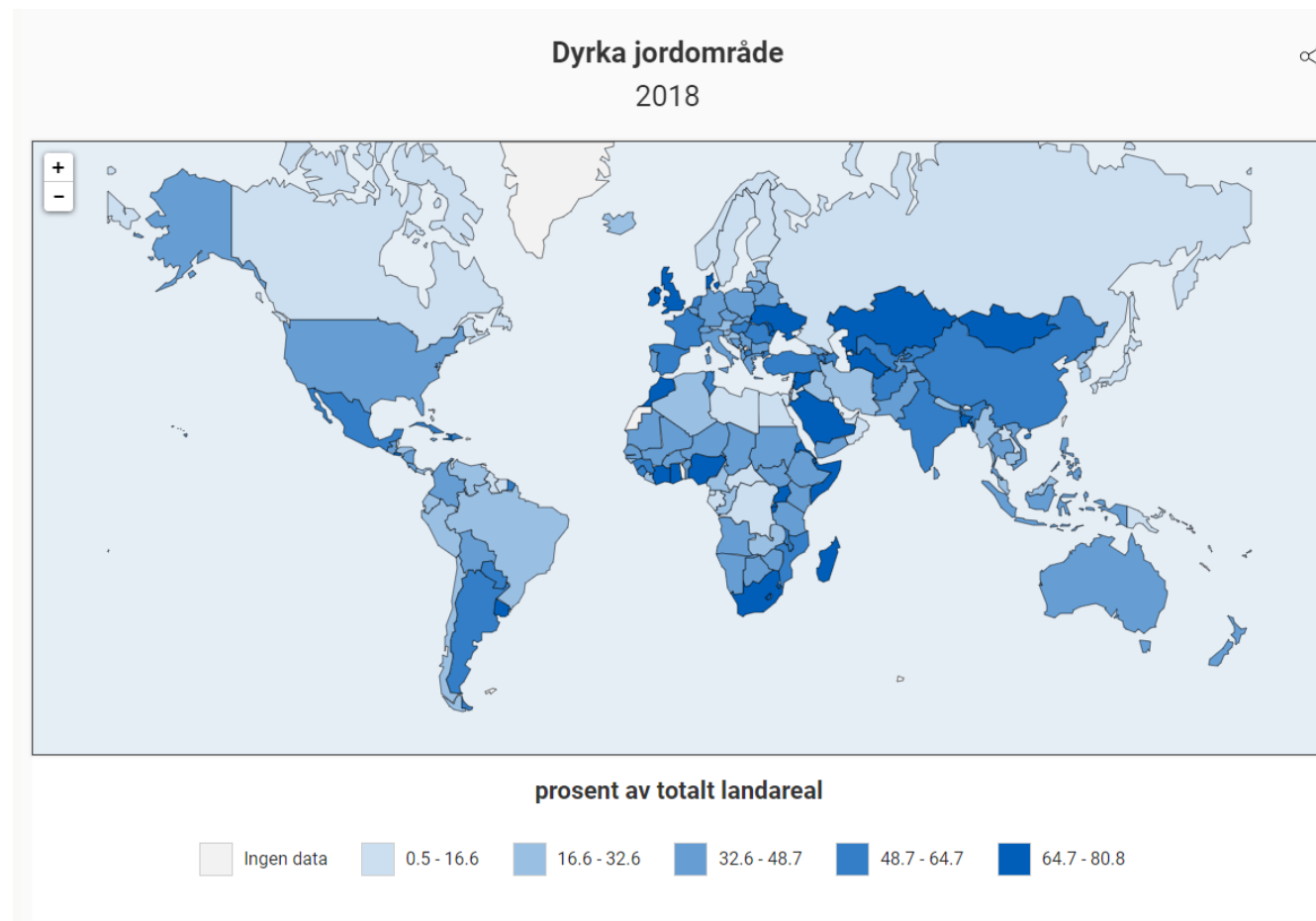

Foto: Puschmann 2021

Hvorfor økt jordvern?

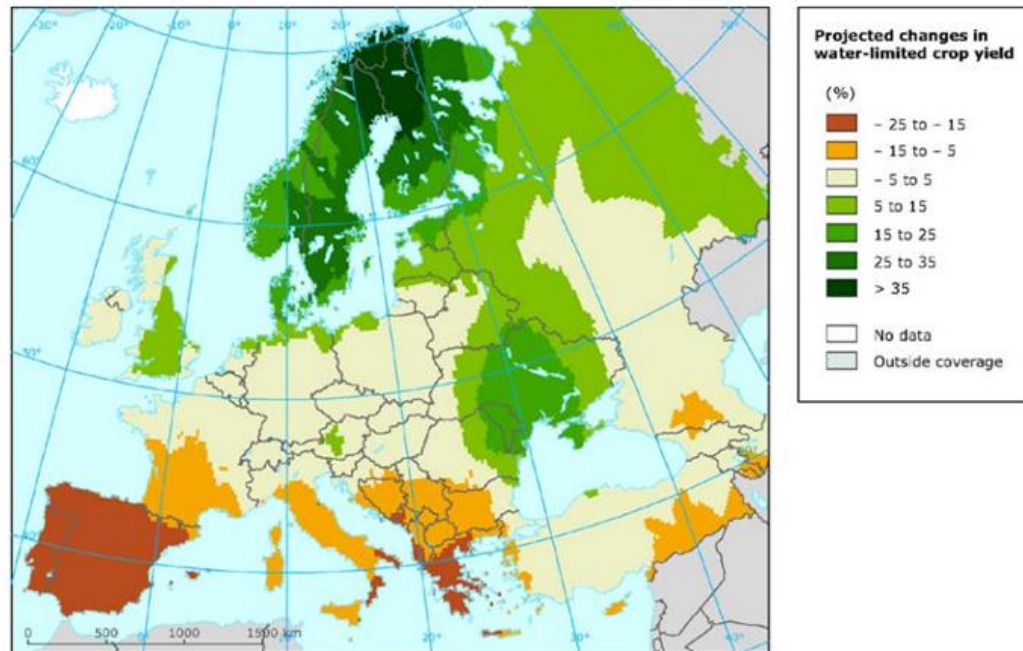

- Endret klimabilde – endrete forhold for dyrking og landbruk
- Matvareberedskap - selvforsyning økes til 50 % innen 2030
- Økt fokus på nedbygging av natur og naturressurser – FNs klimapanel og FNS naturpanel
- Jordvernbrev av 23.02.22 – LMD og KDD – Ta vare på matjorda

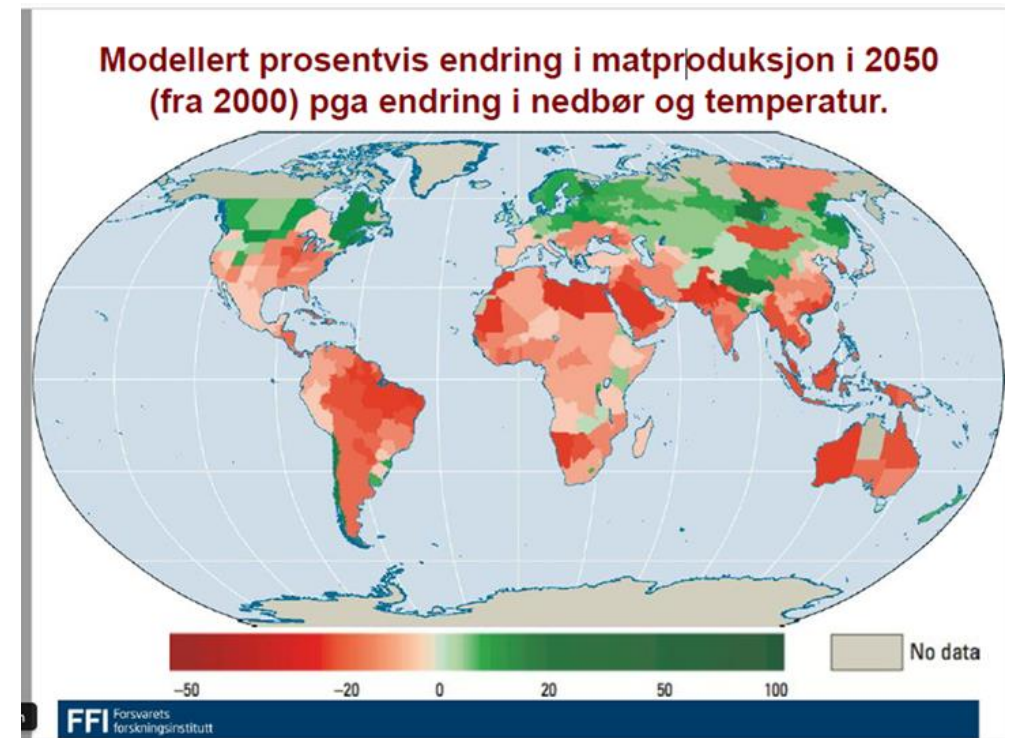
Kilde: FN sambandet

Matsikkerhet i et klimaperspektiv

Figur 6.2 Forventede prosentvise avlingsendringer i Europa frem til 2050.
(<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/crop-yield-variability-1/assessment-1>)

FFI-rapport 2015/02223

I krisetider må bønder tenkje nytt: Her satsar dei på eksotiske frukter

Eit varmare klima byr på mange utfordringar, men også moglegheiter. I Lærdal satsar bonden Ivar Petter Grøtte både på fersken og aprikos.

OMSTILLING: Ivar Petter Grøtte frå Lærdal byrja med eksotiske frukter for å møte klimaendringane.
FOTO: OLE KRISTIAN SVALHEIM / NRK

Wibeke Bruland
Journalist

Ole Kristian Svalheim
Journalist

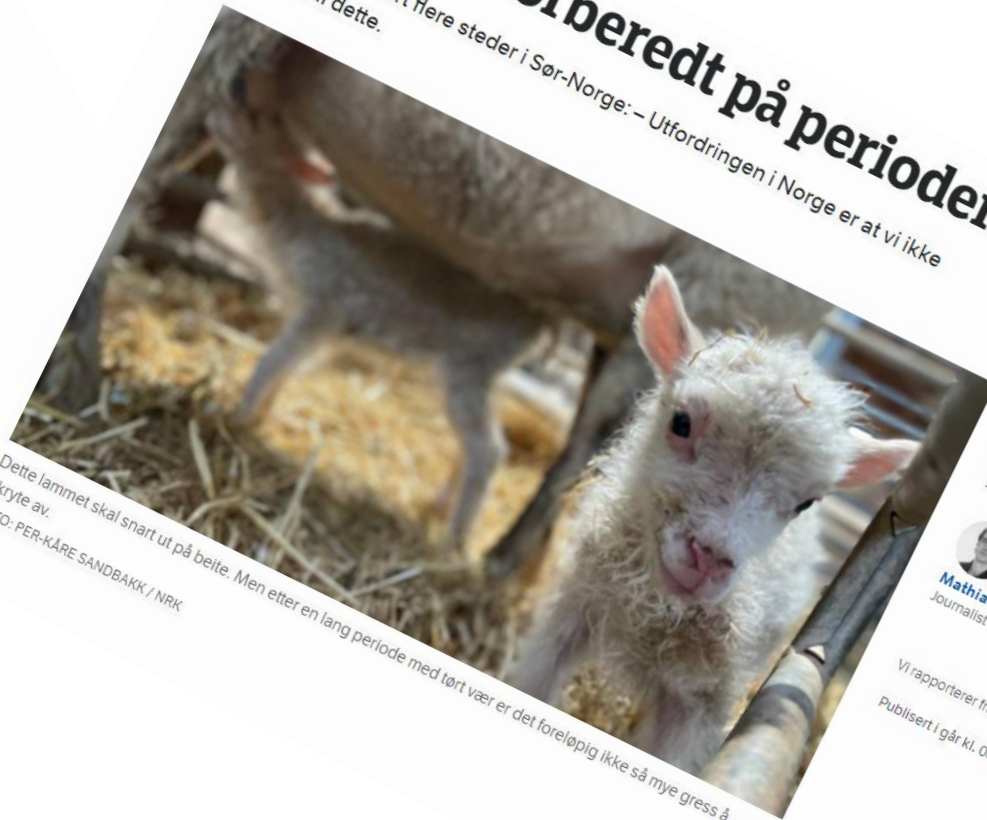
Harald Kolseth
Journalist

Vi rapporterer frå Lærdal og Innvik i
Vestland
Publisert i går kl. 09:21

Må være forberedt på perioder med tørke

Det er rekordtørt flere steder i Sør-Norge: – Utfordringen i Norge er at vi ikke er vant til dette.

Dette lammet skal snart ut på beite. Men etter en lang periode med tørt vær er det foreløpig ikke så mye gress å skryte av.
FOTO: PER-KÅRE SANDBAKK / NRK

Elin Skaar
Journalist

Mathias Hamre
Journalist

Vi rapporterer fra Homnes
Publisert i går kl. 08:31

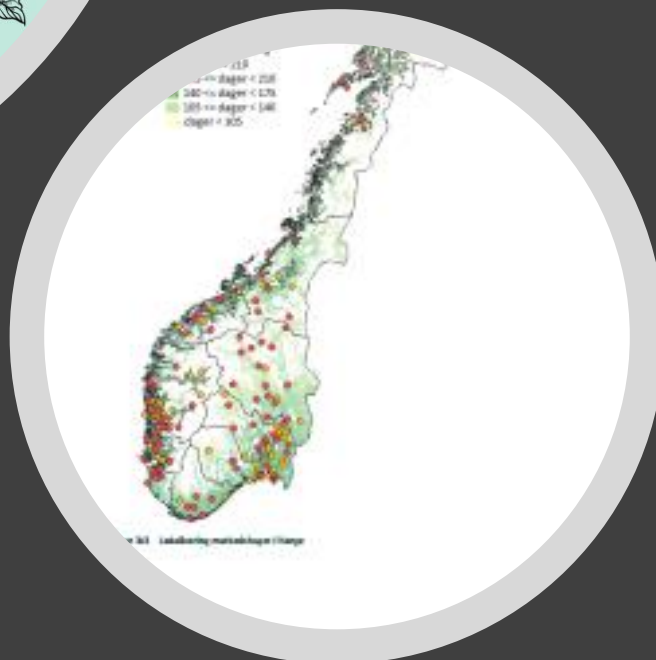
Oppfølging av areal ute av drift

- Ta arbeidet inn i kommunens daglige oppfølging av jordvern og driveplikt:
- Areal som bør være i drift (klasse 2 og 3) - Fokus i:
 - Konesjonssaker
 - Enkeltsaker (arealsaker) etter pbl og jordloven
 - Tilskuddsforvaltning
 - Kommunale planer
 - Kommunale strategier
 - Klimastrategi, jordvernstrategi, reiselivsstrategi? etc.
 - Tverrfaglig arbeid og prosjekter i/ mellom kommune
 - Kom med eksempler?

DRØMMER DU OM Å DYRKE DINE EGNE GRØNNSAKER OG SELGE LOKALT?

- VI SØKER MARKEDSHAGEDYRKERE
TIL NYTT PROSJEKT
I TØNSBERG OG FÆRDER!

- **Markedshagesatsing i Tønsberg og Færder**
- Hva er en markedshage?
- Faste senger, lik bredde
- Under 10 daa
- Minimal jordbearbeiding
- Lave investeringer
- Omsetning lokalt, Reko, direkte, gårdsbutikk, Bondens Marked, restauranter, abonnement

Arealet har tidligere vært brakk, gras/beite

Mulighet for dyrkere uten leveringsavtaler

Optimisme for grøntproduksjon

Økt selvforsyning

Mulighet i pressområder – areal ute av drift

Kjøkkenhagen tilbake på gårdsbruk

Kompetanseheving grønnsaker, frukt og bær

Konsekvensene av arealbruksendringer

- Økosystemtjenester – verdiene av arealene
 - Klima (karbonlageret – albedo) – naturmangfold – klimatilpasning – friluftsliv – ++
- Arealregnskap: verktøy for å overvåke endringer i arealbruk over tid, oversikt over viktige ressurser, verktøy til å planlegge for en langsiktig og bærekraftig forvaltning
- Beregningsmodell Mdir, ny prototype NIBIO: kvantifisere klimagassutslipp ved endret arealbruk
- Kartlegging av økosystemer